

103026

4.1.1963

Ansvarshavende redaktører:

TOROLV KANDAHL

HENRIK J. S. HUITFELDT

EINAR DIESEN

Nyhetsredaktør:

JOHAN SAUGE

Utenriksredaktør:

BJØRN BUNKHOLDT

Forsvarsvilje

I en polemikk mot en av våre forsvarspolitiske betraktninger, har en innsender hevdet at vårt militære forsvar hviler på illusjoner, som våre erfaringer fra 1940 og årene etter burde ha berøvet oss. Vi fortsetter å bevilge penger til et forsvar uten nytte og hensikt, bare fordi spørsmålet om Norge kan forsvares med våpenmakt ikke er blitt reist og besvart på en nøktern og realistisk måte, hevdet vår første innsender.

Idag gjengir vi et nytt innlegg, som fremholder et motsatt syn på vår militære beredskap, våre militære muligheter og våre erfaringer fra 1940.

En diskusjon om hvorvidt og i hvilken grad vi kunne ha endret historiens gang i 1940 ved å tide å øke våre forsvarsanstrengelser, må naturligvis få et overveidende hypotetisk preg. Men historien om hvorfor Norge ble overfalt og hvorfor vår nøytralitetspolitikk ble knust under den annen verdenskrig, fortjener å bli husket. Det er neppe så mange av dem som levde med i den svære nasjonale og individuelle krisen da vår nøytralitetspolitikk gikk til grunne, som trenger å få erindringen oppfrisket. Men det er kommet mange nye nordmenn til siden den gang. Førstegangsvelgerne ved siste stortingsvalg var født i 1940, og for fremtiden vil norsk politikk i stadig stigende utstrekning bli avgjort av velgere som ikke bærer på noen personlig erindring om hva som skjedde i dette skjebneåret, og hvordan nasjonen tok det.

ERINDRINGS-forskyvninger kan ramme noen hver over 20 år etterpå, men vi synes nok at vår første, anti-militære innsender har forskjøvet seg loylig langt bort fra sannheten når han hevder at «sannheten er den at vi satte inn alt vi makttet, vi makttet bare ikke mer».

Nettopp fordi vi så åpenbart og innlysende for alle betrakttere ikke viste noen vilje før overfallet til å sette inn noe henimot «alt vi makttet», nettopp derfor oppstod tanken i begge de krigførende leirer om å sikre seg Norge. Dette er ingen antagelse, men dokumentarisk bevist. London bygget på forutsetningen om at så militært svakt som Norge var, ville det hverken ha evne eller vilje til å motsette seg tyske krav. Det

ble følgelig lagt planer for å sikre den britiske flåte og våpenet støttepunkter i Nordnorge for å kunne beherske Nordsjøen, dels for å hindre at tyskerne temmelig fritt skulle benytte leden langs norsk kysten for sine operasjoner.

Tyskerne bygget på antagelsen om at Norge bare ville gi symbolsk motstand mot en tysk invasjon. De hadde grunn for den. Tanken om bygge vår militære organisasjon til et blott og bart «etlike forsvar» var tilsynelatende sepiert av alle politiske partier så nær som Høyre. Lite eller ingenting tydet på noen allsidig vilje til å forsvare nøytraliteten mot angrep, og under press og trusler oppfylle nøytralitetsforpliktelser overfor begge krigførende partier. En betegnende uttalelse fra vår daværende utenriksminister kort før april er oppbevart. Hvis et angrep skulle komme, sa Halv Kohrt, må vi iallfall sørge for at vi ikke havner på den gale siden. Det var alt vi makttet, det var alt vi hadde, og for vi satte ikke mer.

Nå er det bare fortiden vi kjenner, men det er fremtiden vi må planlegge å handle. Fortiden vil ikke gjenta seg, norsk nøytralitet blir om lignen gjenstand for et mellom Berlin og London, er bare generalitetene i historien vi til en viss grad kan må trekke lærdom av.

Om disse lærdommer forekommer oss å være klart innvirket og dyrt betalt:

Et militært tomrum i et strategisk viktig område innbyr til angrep, enten med eller uten for øye, eller for å bygge en annen maktts erobring. Blotte erklæringer om våre nasjonale hensikter og vår nøytrale vilje, har ingen vekselverdi i den internasjonale politikk, erklæringerne kan være diplomatisk korrekte, de vil, og hensiktene av dem, opphøvede slag. De får betydning uten at det står en vilje og en tydelig beslutning bak dem, støttet på de midler som er de eneste vi respekterer, slik vår verdighet engang er i den barske virkelighet. Et folk som vil herre over sin egen skjebne, må forsvarsvilje. Og midlen å utløse den.